

laat
Kenji
groeien

**Doorlopende
leerlijn van Dia**

Geef richting aan groei

día laat
leerlingen
groeien

Referentieniveaus

Iedere leerling kan groeien en als onderwijsprofessional wil je hier graag aan bijdragen. Maar dan moet je natuurlijk weten waar een leerling staat, zodat jij je onderwijs daarop kan aansluiten. Daar helpen onze Diatoetsen bij.

De toetsen zijn formatief: ze zijn geen eindpunt, maar juist een startpunt voor groei. Onze kleurenliniaal sluit hier naadloos bij aan. Hierbij gaan we uit van een doorlopende leerlijn: van basisonderwijs tot en met voortgezet onderwijs.

De Diatoetsen zijn gekijkt aan de referentieniveaus en geven een duidelijk beeld van hoe ver een leerling is in zijn of haar ontwikkeling. Voor Engels zijn de toetsen aan de ERK niveaus gekijkt.

Enthousiast?

Ben je enthousiast geworden en wil je op de hoogte blijven? Ga naar **www.dia.nl** en schrijf je in voor onze nieuwsbrief!

Wat zijn referentieniveaus?

De referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen beschrijven wat leerlingen op bepaalde momenten in hun onderwijscarrière moeten kennen en kunnen. Ze gelden voor het basisonderwijs, speciaal onderwijs, voortgezet onderwijs en mbo.

Er wordt onderscheid gemaakt tussen een fundamenteel niveau (F) en het streefniveau (S). Het fundamentele niveau is de basis die zoveel mogelijk leerlingen moeten beheersen. Het streefniveau is nodig om goed mee te kunnen doen in de maatschappij.

De referentieniveaus zijn opgesteld door het SLO. In deze brochure lichten wij alleen de onderdelen van de referentieniveaus toe die van toepassing zijn op onze toetsen en oefenmateriaal. Voor het volledige overzicht van de referentieniveaus verwijzen we graag naar de website van het SLO: www.slo.nl.

De kleurenliniaal

De resultaten van de Diatoetsen vallen in herkenbare kleurgebieden van de kleurenliniaal en tonen de groei van iedere leerling in kleine, objectieve stappen. Door de groei in kleine stappen te tonen ervaren leerlingen minder stress, stimuleer je ze om te groeien ten opzichte van zichzelf en hebben ze meer plezier in hun persoonlijke groei. Daarmee krijgen leraren én leerlingen helder en visueel inzicht in de voortgang.

“Leerlingen krijgen inzicht in hun eigen toetsprofiel. Ze worden zich bewust van waar ze aan moeten werken. Ik kan ze dan helpen met het formuleren van de leerdoelen en het streefniveau in termen van de kleuren. Ik vind het belangrijk dat ze daar ook met hun ouders over kunnen spreken.”

Referentieniveaus taal | Begrijpend lezen

- De leerlingen kunnen verhalende en informatieve teksten uit schoolboeken, van internet, uit tijdschriften of folders lezen.
- De teksten gaan over bekende onderwerpen, hebben korte zinnen en niet teveel onbekende woorden.
- De leerlingen begrijpen de uitleg of informatie uit een tekst, ook al staat er wel eens een moeilijk woord in.
- Ze kunnen een korte tekst in alinea's verdelen en tussenkopjes daarbij bedenken.
- Leerlingen kunnen een tekst navertellen en herkennen de mening van de schrijver.
- Ze maken gebruik van wat ze weten van het onderwerp van een tekst om deze te begrijpen.
- Ze kunnen schema's lezen en uitleggen wat ermee bedoeld wordt.
- Leerlingen kunnen de informatie uit een tekst verwerken en iets gericht vinden.
- Ook kunnen ze informatie opzoeken in een woordenboek of atlas.
- Ze kunnen hun mening geven over een tekst en uitleggen waarom.

- De leerlingen begrijpen teksten met tussenkopjes en een duidelijke alinea-indeling en uitleg.
- Ze begrijpen en onthouden de informatie uit schoolboeken en halen informatie uit tijdschriften, e-mails, internetteksten, formulieren, tabellen en grafieken.
- Ze begrijpen instructieve teksten, zoals opdrachten in schoolboeken, recepten en gebruiksaanwijzingen en weten waarvan de schrijver in een reclametekst, folder of brochure ze probeert te overtuigen.
- Ze begrijpen teksten met een mening en kunnen een eigen mening geven.
- Leerlingen kennen voldoende woorden om de meeste teksten te begrijpen. Als ze een onbekend woord tegenkomen kunnen ze de betekenis halen uit de woordvorm of de context van de tekst of uit het woordenboek.
- Ze begrijpen de hoofdgedachte en onderscheiden hoofd- en bijzaken, inleiding, kern en slot van een tekst.
- Ze kunnen teksten samenvatten en uitleggen wat een grafiek, tabel of plaatje met de tekst te maken heeft.
- De leerlingen herkennen tekstverbanden en signaalwoorden als: die, voordat, want, omdat, terwijl.
- Ze begrijpen figuurlijk taalgebruik en maken gebruik van wat ze al van het onderwerp weten.
- Ze kunnen de bedoeling van de schrijver uitleggen.

De leerlingen kunnen:

- relatief complexe teksten met veel informatie en formeel taalgebruik zelfstandig lezen, zowel als geheel als in detail.
- de inhoud van de volgende tekstsoorten begrijpen en onthouden:
 - Informatieve teksten uit landelijke kranten, tijdschriften, internetsites, voorlichtingsmateriaal etc.
 - Teksten met uitleg, instructie zoals bijsluiters en ingewikkelde formulieren.
 - Betogende teksten zoals: opiniërende artikelen in kranten, tijdschriften en van internet.
 - Schema's, tabellen, grafieken waarin meer dan twee gegevens gecombineerd worden.
 - Verhalen en gedichten.
- de verbanden in de tekst herkennen en deze benoemen, zoals oorzaak-gevolg, middel-doel etc.
- de tekst verdelen in betekenisvolle delen, de functie van de tekst als geheel en die van delen benoemen.
- de hoofdgedachte van de tekst weergeven in eigen woorden en onderscheid maken tussen hoofd- en bijzaken, meningen en feiten.
- onderscheid maken tussen standpunt en argument en drogredenen en argument.
- de tekstbetekenis verbinden aan eigen kennis en deze interpreteren.
- conclusies trekken uit de tekst en over de bedoelingen, opvattingen en gevoelens van de schrijver.
- de tekst beknopt samenvatten voor anderen.
- een mening geven over de waarde van een tekst voor zichzelf en voor anderen.
- de betrouwbaarheid van de tekst als bron beoordelen.
- snel informatie vinden in langere rapporten of ingewikkelde schema's.

Referentieniveaus taal | Taalverzorging

- Leerlingen kunnen woorden met regelmatige spelling en sommige woorden met onregelmatige spelling correct schrijven.
- Ze kennen de basisprincipes van de werkwoordspelling, zoals tegenwoordige tijd meervoud en de verleden tijd van werkwoorden met stam of -d, en passen deze toe in eigen teksten.
- Ze controleren hun teksten op voorkomende spelfouten en interpunctie.
- De leerlingen kunnen de volgende leestekens correct gebruiken: hoofdletter, punt, vraagteken, uitroepetekens, aanhalingstekens.
- Ze kennen de grammaticale begrippen: zelfstandig naamwoord, werkwoord (zwak, sterk), bijvoeglijk naamwoord, onderwerp, lijdend voorwerp, hoofdzin, bijzin, gezegde, persoonsvorm, voltooid deelwoord.
- In gesprekken over teksten weten leerlingen wat bedoeld wordt met: standpunt, argument, feit, mening, paragraaf, tekstsoorten en gespreksvormen.
- Ze weten wat tekstelementen als titel, tussenkopje, hoofdstuk en alinea zijn.

1F

2F

- De leerlingen kennen de woordspelling waaronder moeilijke gevallen als: 's ochtends, cafés, Ria's fiets en Hans' huis, een ijzeren hekwerk en de meervoudsvorm bij zelfstandig gebruikte verwijzingen (alle/allen).
- Ze kennen de spelling van samengestelde woorden met of zonder de tussen-n.
- Leerlingen beheersen de tegenwoordige tijd van de persoonsvorm met stam op -d, ook bij homofonen (word/t), en de verleden tijd van zwakke werkwoorden met stam -d of -t.
- De leerlingen beheersen de volgende leestekens: hoofdletter bij eigennaam en directe rede.
- Leerlingen controleren hun teksten op spelfouten.
- De leerlingen kennen de volgende grammaticale begrippen: lijdende en bedrijvende vorm, vragende vorm.
- In gesprekken over teksten weten ze wat bedoeld wordt met tekstsoorten en genres, hoofdgedachte en tekstthema, samenvatting.
- Ze weten wat signaalwoorden zijn, vooruit- en terugverwijzingen en tekstelementen als inleiding en slot.

- De leerlingen kunnen de 2de of 3de persoon achter de persoonsvorm correct schrijven (word je ziek, wordt je toegang ontzegd).
- Ze kunnen de persoonsvorm bij werkwoord met een prefix correct schrijven bij homofoon voltooid deelwoord (hij beoordeelt/is beoordeeld).
- Ze kunnen het voltooid deelwoord correct schrijven bij homofone gevallen (verhuist/d).
- De leerlingen beheersen de schrijfwijze van tussenklanken -s en -e(n), trema en koppelteken.
- Ze kunnen komma's en dubbele punten correct gebruiken.
- De leerlingen kunnen moeilijke gevallen op de juiste wijze aaneen of los schrijven.

Referentieniveaus rekenen

De leerlingen kunnen

- eenvoudige getallen, bewerkingen en symbolen correct noteren en gebruiken.
- getallen lezen en uitleggen hoe getallen uit cijfers opgebouwd zijn.
- hoofdrekenen met en zonder notatie van tussenresultaten.
- hoofdbewerkingen (+, -, x, :) met gehele en eenvoudige decimale getallen. Op papier uitrekenen, evenals bewerkingen met eenvoudige breuken.
- berekeningen uitvoeren om problemen op te lossen.
- de rekenmachine op verstandige wijze inzetten.
- vanuit de context van verhoudingen eenvoudige berekeningen uitvoeren, ook met procenten.
- veel voorkomende en eenvoudige meetinstrumenten gebruiken en aflezen, met maateenheden rekenen en in eenvoudige gevallen maateenheden in elkaar omzetten.
- rekenen met standaardmaten in veel voorkomende situaties.
- enkele meetkundige figuren en begrippen benoemen en herkennen in hun omgeving.
- eenvoudige tabellen, diagrammen en grafieken gebruiken bij het oplossen van problemen, ook om eenvoudige berekeningen uit te voeren.

2F

3F

1S

De leerlingen kunnen

- de prioriteitsvolgorde bij bewerkingen toepassen.
- cijferend rekenen met kommagetallen.
- vermenigvuldigen en delen met breuken.
- moeilijke breuken en gemengde getallen omzetten naar kommagetallen en andersom.
- complexere breuken vergelijken, ordenen en plaatsen op een getallenlijn.
- het verband doorzien tussen kommagetallen, breuken en procenten.
- percentages groter dan 100% gebruiken in situaties van groei, prijsstijging en rente.
- verhoudingsproblemen schattend benaderen en de oplossingen controleren op juistheid.
- rekenen met minder gangbare lengte-, inhouds- en oppervlaktematen.
- punten in een assenstelsel verwerken en coördinaten aflezen.

- Leerlingen kunnen negatieve getallen noteren, begrijpen en er eenvoudige berekeningen mee uitvoeren. Ze weten de betekenis van miljoen en miljard.
- complexere berekeningen uitvoeren met procenten en verhoudingen vanuit een voor hen functionele context.
- in concrete situaties de juiste maateenheden gebruiken en weten hoe de decimale maateenheden zijn gestructureerd en samenhangen.
- (werk)tekeningen lezen, interpreteren en zelf maken en complexere meetinstrumenten gebruiken en aflezen.
- op basis van aanzichten, doorsneden en uitslagen van ruimtelijke figuren een beeld daarbij vormen en oppervlakten en inhoud uitrekenen.
- tabellen, diagrammen en grafieken bij het oplossen van problemen gebruiken en daarbij conclusies formuleren. Ze kennen van sommige verbanden de vorm van de grafiek en kunnen dergelijke verbanden uit een gegevenstabel herkennen.
- in beperkte mate omgaan met formules.

De leerlingen kunnen:

- in rekenprocedures haakjes toepassen en tot het goede resultaat komen.
- nagaan of het resultaat van een berekening de juiste orde van grootte heeft en wat de foutmarge is.
- in bekende situaties een passend rekenmodel kiezen om een verhoudingsprobleem op te lossen.
- allerlei schaalverdelingen aflezen en de aanduidingen correct interpreteren.
- eenvoudige werktekeningen interpreteren.
- complexe objecten en aanzichten met elkaar in verband brengen.
- vuistregels en alledaagse formules begrijpen en ermee rekenen.
- informatie verzamelen en verwerken op diverse manier, waaronder met ICT.

ERK Beheersingsniveaus | Lezen algemeen

Een leerling kan

- zeer korte, eenvoudige teksten zinsdeel voor zinsdeel begrijpen door vertrouwde namen, woorden en elementaire combinaties te herkennen en indien nodig herlezen.
- korte, eenvoudige berichten op brief- of ansichtkaarten begrijpen.
- korte, eenvoudige berichten op sociale media of in een e-mail begrijpen.
- vertrouwde namen, woorden en zeer essentiële zinsdelen herkennen op eenvoudige kennisgevingen in de meeste alledaagse situaties.
- in winkels wegwijzers en aanwijzingen begrijpen.
- eenvoudige, belangrijke informatie vinden en begrijpen in advertenties, in programma's voor speciale evenementen, in folders en brochures.
- korte teksten begrijpen over onderwerpen waar persoonlijke belangstelling voor is, mits ze in heel eenvoudige taal zijn geformuleerd en ondersteund worden door illustraties en afbeeldingen.
- korte, eenvoudig geschreven aanwijzingen opvolgen.

Een leerling kan

- korte, eenvoudige persoonlijke brieven, formele brieven en e-mails begrijpen.
- alledaagse borden en mededelingen in het openbaar begrijpen.
- specifieke informatie vinden in lijsten en de gewenste informatie isoleren.
- teksten begrijpen die mensen, plaatsen, het alledaagse leven en cultuur enzovoort beschrijven, mits ze in eenvoudige taal zijn geformuleerd.
- informatie begrijpen in geïllustreerde brochures en plattegronden, bijvoorbeeld de belangrijkste attracties van een stad.
- de hoofdlijn begrijpen in korte nieuwsberichten over onderwerpen binnen de persoonlijke interessesfeer.
- het meeste begrijpen van wat mensen over zichzelf vertellen in een persoonlijke advertentie of in een persoonlijk bericht op internet en van wat ze zeggen leuk te vinden in andere mensen.
- eenvoudige aanwijzingen begrijpen bij apparaten die men aantreft in het dagelijks leven.
- eenvoudige, korte instructies begrijpen. Mits ze geïllustreerd zijn en niet in lopende tekst zijn opgesteld.
- een eenvoudig recept volgen, vooral als er afbeeldingen aanwezig zijn die de belangrijkste stappen illustreren.

Een leerling kan

- met voldoende begrip directe, feitelijke teksten lezen over onderwerpen die betrekking hebben op het eigen interessegebied.
- directe, persoonlijke brieven, e-mails of berichten begrijpen waarin betrekkelijk gedetailleerd verslag wordt gedaan van gebeurtenissen en ervaringen.
- formele standaardcorrespondentie en berichten op het internet in het eigen vakgebied begrijpen.
- relevante informatie vinden en begrijpen in alledaags materiaal.
- op de etiketten van voedingsmiddelen en medicijnen belangrijke informatie vinden over de bereiding en het gebruik ervan.
- de belangrijke informatie begrijpen in simpele, duidelijk opgestelde advertenties in kranten of tijdschriften, mits er niet te veel afkortingen in staan.
- de meeste feitelijke informatie over vertrouwde belangwekkende onderwerpen begrijpen, als er voldoende tijd is om te herlezen.
- de belangrijkste punten begrijpen in korte beschrijvende teksten.
- de meeste veiligheidsinstructies begrijpen.

Een leerling kan

- in hoge mate zelfstandig lezen, past de eigen leesstijl en leessnelheid aan verschillende teksten en doeleinden aan, en maakt selectief gebruik van toepasselijk naslagwerk.
- correspondentie lezen met betrekking tot het eigen interessegebied en daarbij meteen de wezenlijke betekenis vatten.
- begrijpen wat in een persoonlijke e-mail of een persoonlijk bericht wordt gezegd, zelfs als er enige spreektaal wordt gebruikt.
- lange, complexe teksten doorlezen en er de relevante details in vinden.
- snel de inhoud en relevantie herkennen van nieuwsberichten, artikelen en verslagen over uiteenlopende professionele onderwerpen en beslissen of nadere bestudering de moeite waard is.
- meer complexe advertenties begrijpen.
- artikelen en verslagen over hedendaagse problemen begrijpen, waarin de schrijvers bepaalde stellingen of standpunten innemen.
- herkennen wanneer een tekst feitelijke informatie geeft en wanneer de tekst bedoeld is om de lezers ergens van te overtuigen.
- verschillende structuren in betogende teksten herkennen: argumenten voor en tegen, presentatie van probleem en oplossing en causale verbanden.
- lange, complexe aanwijzingen begrijpen die zich binnen het eigen vakgebied situeren, met inbegrip van details over voorwaarden en waarschuwingen en eventueel na herlezing van moeilijke passages.

Atoomweg 6b

9743 AK Groningen

050 - 820 0120

info@dia.nl

www.dia.nl

facebook.com/diataal

linkedin.com/company/diataal

laat
leerlingen
groeien